

FemPlatz MAGAZIN #5

Septembar 2021.

Nasilje prema ženama –
često postavljana pitanja

Važno je da mladi budu aktivni

Olimpijske igre u Tokiju
– platforma za promene

FemPlatz MAGAZIN #5

Izdanje pripremile: *Biljana Janjić i Kosana Beker*

Dizajn: *Dunja Šašić*

Autorka fotografije na naslovnoj strani: *Tamara Kostrevc*

Sadržaj

U ovom izdanju	3
Šta je femicid i zašto treba da bude posebno krivično delo?	6
Šest razloga zbog čega #NeSviMuškarci (#NotAllMen) šteti razgovorima o rodnoj ravnopravnosti	9
Nasilje prema ženama – često postavljana pitanja.	12
Jedna od nas - Važno je da mladi budu aktivni	20
Olimpijske igre u Tokiju - platforma za promene.	24
Ko još misli na dostojanstvo žrtava?	30
FEM preporuke	33
FEM preporuka za izložbu - Tu mač fotografije.	36

U ovom izdanju

FemPlatz se od 2018. godine bavi istraživanjem fenomena femicida kako bismo sagledale sve aspekte i karakteristike rodno zasnovanog ubistva žene i pronašle načine da zajedno sa partnerima radimo na sprečavanju ove najekstremnije manifestacije nasilja prema ženama. Pored istraživanja, obuka, objavljivanja tekstova, pratimo i objavljujemo broj femicida u Srbiji kroz praćenje medijskog izveštavanja u ubistvima žena. Iako ovaj način prikupljanja podataka nije pouzdan, nažalost, to je jedini način da saznamo koliko žena je ubijeno u Srbiji. Stalno naglašavamo da je neophodno uspostaviti zvanično državno telo za praćenje i sprečavanje femicida. Često nas pitaju zašto koristimo izraz femicid, koji nije dovoljno poznat široj javnosti, a često se i naši navodi relativizuju zaključcima „ubistvo je ubistvo, nije važno da li je žena ili muškarac u pitanju“. Kako bismo pojasnile važnost korišćenja termina *femicid* i doprinele naporima da se ova specifična vrsta ubistva spreči, **Kosana Beker** je pripremila tekst sa pojašnjenima **o fenu-femicida i argumentima zašto treba da postane posebno krivično delo**.

Ovu godinu obeležilo je hrabro istupanje žena protiv seksualnog nasilja, koje je nažalost pratila i poplava negativnih komentara u medijima i na društvenim mrežama. Pojavio se heštag #NotAllMen (#NeSviMuškarci) kojim se ublažava i relativizuje borba žena protiv nasilja navođenjem kako nisu svi muškarci nasilnici.

Kako bismo pojasnile zašto je ovaj pristup pogrešan prenosimo tekst „**Šest razloga zašto #NeSviMuškarci narušava razgovore o rodnoj ravnopravnosti**“ čija je autorka Vaishnavi Mohan, a tekst je na engleskom jeziku objavljen na vebajtu organizacije Breakthrough. Ova organizacija iz Indije želi da dovede do kulturnoške promene koja će podrazumevati da su diskriminacija i nasilje prema devojčicama i ženama neprihvatljive. Na ovaj tekst nastavljaju se **često postavljena pitanja o nasilju prema ženama**, koji je pripremila **Milena Vasić**, advokatica iz organizacije Jukom, a koji odgovara na najvažnija pitanja kao što su kako i kome da prijavim nasilje, šta policija može da uradi, kako da ostvarim pravo na pravnu pomoć, na koje načine da se zaštitim i kako da ostvarim pravo na naknadu štete. Pored korisnih informacija o prijavljivanju nasilje, tekst daje i kontakte SOS telefona za žrtve nasilja u Srbiji, koje vode ženske organizacije. Tekst je pripremljen kako bi se svim ženama koje su u situacija nasilja olakšalo početno traženje informacija i podrške.

U rubrici *Jedna od nas* predstavljamo vam **intervju sa Miljanom Pejić, generalnom sekretarkom Krovne organizacije mladih Srbije** (KOMS), u kojem predstavlja svoje razloge za aktivizam, aktivnosti KOMS-a kao zagovaračke platforme i prenosi poruku da mladi treba da shvate da kroz aktivizam imaju moć da dovedu do neophodnih promena koje su im potrebne u našem društvu. Atina - udruženje građana za borbu protiv trgovine ljudima i svih oblika rodno zasnovanog nasilja je ove godine objavila studiju slučaja o kršenju prava na privatnost i poverljivost podataka dece žrtava trgovine ljudima i seksualnog zlostavljanja u Srbiji, a autorka studije, **Jelena Hrnjak**, predstavlja nam najvažnije nalaze studije u tekstu „**Ko još misli na dostojanstvo žrtava?**“

S obzirom da je 2021. godinu, između ostalog, obeležilo i održavanje Olimpijskih igara u Tokiju, **Kina Trnjaković** piše o **Olimpijskim igrama kao platformi za promene**, odnosno promenama koje su sportistkinje donele u ženski sport „svojim glasom, izdržljivošću i odlučnošću“.

Rubrika **FEM preporuka** ovog puta donosi preporuke za knjige, film, časopis, izložbe koje je pripremila **Danijela Štajnfeld**, glumica i autorka dokumentarnog filma [Hold me Right](#) – u pokušaju da se suoči sa posledicama sopstvenog iskustva seksualnog nasilja, autorka snima isповести žrtava – od medicinske sestre koja je sama sebi uradila test nakon silovanja do pedofila koji je bio zlostavljan kao dete. Film istovremeno prati žrtve i učinioce kroz teško putovanje sačinjeno od otvorenog razgovora o iskustvima, zaceljivanja i nastavljanja dalje. Danijela je za naš magazin pripremila preporuke za čitanje i preporuke njenih heroina feministkinja. U nastavku **FEM preporuka, predstavljamo izložbu fotografija Tu mač** nastale kroz inicijativu umetnica Anastasije Kojić, Tamare Kostrevc, Čarne Nikolić, Une Laurenčić, Tanje Marjanović i istoričarke umetnosti Jelene Simić.

Kao i uvek, pozivamo vas da nam pišete sa komentarima na ovaj broj i sugestijama i predlozima za sledeće izdanje FemPlatz magazina. Slušamo vas.

FemPlatz tim

Šta je femicid i zašto treba da bude **posebno krivično delo?**

Piše: Kosana Beker

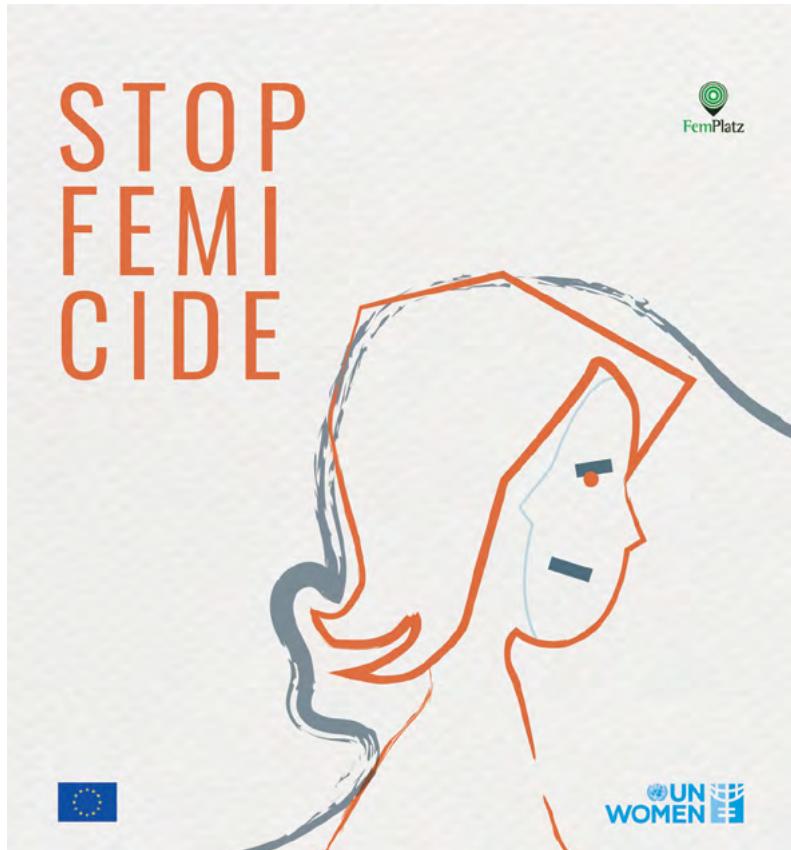
Femicid je najteži oblik ispoljavanja nasilja prema ženama, najčešće poslednji čin u kontnuumu nasilja. To je rodno zasnovano ubistvo, ubistvo žene zato što je žena, usmereno je prema ženama na osnovu njihovog roda, rodnih uloga i nejednakih odnosa moći u društvu. U pitanju je mizogino ubijanje žena koje vrše muškarci, motivisano mržnjom prema ženama, prezrom, kao i osećanjem vlasništva i nadmoći.

Hiljade i hiljade žena u svetu su ubijene svakog dana. Najčešće ubice su njihovi sadašnji ili bivši supružnici i partneri ili muški članovi porodice. Ubijene su zato što su žene, zato što njihove ubice misle da imaju „prava na to“, zato što su se ponašale i/ili oblačile drugačije od očekivanog, zato što su hteli da ih ostave, zato što nisu želele da budu pod nečijom kontrolom, zato što je ubica bio ljubomoran, zato što nije mogao da prihvati rastanak, zato što... Ubice su motivisane mržnjom prema ženama, osećajem da je žena njihov „posed“, osećajem superiornosti u odnosu na žene, potrebom za kontrolom žene. Brojni su načini izvršenja femicida prisutni u svetu. Na primer, ubistva zbog „uvrede porodične časti“, spaljivanje udovica na muževljevoj lomači, ubistva žena zbog miraza, smrtni slučajevi zbog sakrćenja ženskih polnih organa (*Female genital mutilation FGM*), ubistva kao posledica silovanja, ubistva prilikom porodičnog nasilja, ubistva novorođene ženske dece kako bi se prednost dala muškoj deci.

Zahvaljujući dugogodišnjem zalaganju feminističkih autorki, ženskih grupa i aktivistkinja, seksističko ubijanje žena i ubijanje žena kao zločin mržnje konačno je privuklo pažnju međunarodne zajednice, tako da se problem femicida našao i na agendi Ujedinjenih nacija. Koreni femicida se nalaze najpre u kulturi kojom dominira rodna diskriminacija, patrijarhalna struktura i nejednaki odnosi moći. Zbog toga je veoma važno da se femicid izdvoji od drugih oblika ubistava.

U Srbiji je povećan obim nasilja u porodici, a društveni odgovor na nasilje nije još uvek dovoljno efikasan. Zbog toga je svake godine i dale je veliki broj femicida u Srbiji. Postoje određene karakteristike femicida koje ga razlikuju i izdvajaju od neutralnog oblika ubistva, a to su:

- Femicid je ubijanje žena zasnovano na rodu i ima rodnu dimenziju;
- Femicid predstavlja oblik zločina iz mržnje usmeren ka ženama;
- Koreni femicida leže u kulturi kojom dominiraju patrijarhalna struktura, rodna diskriminacija, nejednaki odnosi moći zasnovani na muškoj dominaciji i kontroli;
- Femicid je najozbiljnija posledica nasilja u porodici i partnerskog nasilja koje se ciklično ponavlja, a država nije u stanju da obezbedi adekvatnu zaštitu i podršku ženama žrtvama preko svojih institucija;
- Najveći rizik od femicida je raskid partnerskog odnosa i odvajanje od intimnog partnera/napuštanje nasilnika;
- Femicid je vodeći uzrok prelane smrti žena na globalnom nivou.

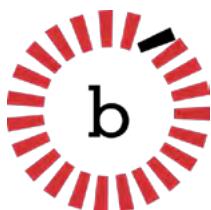

Autorka vizuala: Anastasija Kojić

U različitim sistemima postoje različiti načini na koje je femicid uključen u krivična zakonodavstva. U nekim državama femicid je propisan kao posebno krivično delo, najčešće u zemljama Južne i Centralne Amerike. U nekoliko država je propisano da je učinilac dela muškarac, a većina definicija podrazumeva postojanje nekih specifičnih okolnosti u pogledu odnosa žrtve i učinioca (npr. postojanja prethodnog nasilja, samog čina ubistva, okolnosti u vezi sa karakteristikama žrtve i sl). U mnogim državama u definicije krivičnog dela uključeni su neki posebni elementi, kao što su: specifično mentalno stanje učinioca, mizoginija, mržnja ili prezir prema žrtvi zato što je žena, kao i druge okolnosti u vezi sa nejednakim odnosima moći, a u svim jurisdikcijama propisane kazne su više od kazni za osnovno delo ubistvo. U nekim državama su rodno određeni/zasnovani elementi ili okolnosti uključeni u definicije teškog ubistva (npr. najčešće je to ubistvo trudne žene, kao i ubistva žena koje su počinili muškarci u kontekstu rodno zasnovanog nasilja, ubistvo člana porodice koji je prethodno zlostavljan, ubistvo „iz časti“). U mnogim državama propisane su otežavajuće okolnosti koje su relevantne za sva krivična dela, uključujući i ubistvo, a u malom broju država otežavajuće okolnosti su propisane tako da se specifično odnose na žene (na primer, kao posledica nasilja prema ženi ili ubistvo trudne žene), dok su u većini krivičnih zakonodavstava otežavajuće okolnosti propisane rodno neutralno – mržnja zbog pola, roda, rodnog identiteta ili seksualne orientacije; bračni/partnerski odnos između žrtve i počinioca, ubistvo u prisustvu dece i slično.

Femicid nije propisan kao posebno krivično delo u krivičnom zakonodavstvu Srbije. Propisivanje femicida kao posebnog krivičnog dela je veoma važno, jer bi to omogućilo adekvatnu pravnu kvalifikaciju dela, što bi doprinelo smanjenju pravne nesigurnosti, kao i mogućih grešaka prilikom kvalifikacije krivičnog dela i kažnjavanja učinilaca. Na taj način bi se omogućilo i statističko praćenje broja prijavljenih, optuženih i osuđenih za femicid.

Šest razloga zbog čega #NeSviMuškarci (#NotAllMen) šteti razgovorima o rodnoj ravnopravnosti

Autorka: Vaishnavi Mohan

Tekst je preveden sa engleskog i preuzet sa [6 Reasons Why #NotAllMen Disrupts The Conversation On Gender Equality \(inbreakthrough.org\)](#)

Ne iznenađuje što je većini muškaraca u feminističkim razgovorima teško da priznaju, preuzmu odgovornost ili jednostavno prihvate krivicu za svoje akcije. Umesto toga, lakše je braniti se, boriti se protiv feministkinja ili ih optužiti da su mrziteljke muškaraca ili „feminaci“. Fraza #NeSviMuškarci (#NotAllMen) pojavila se iz ideja i rešenosti da muškarci isključe odgovornost za svoje postupke.

Navodimo šest razloga zašto nas ideja #NeSviMuškarci udaljava od važnih razgovora o rodnoj ravnopravnosti:

1. Nameće ideju da je ženski pokret o muškarcima.

Imamo vest za sve! Ne vrti se sve oko muškaraca i maskuliniteta. Muškarci nisu uvek centar diskusije. Da, znamo da nisu svi muškarci silovatelji i zlostavljači – ali na neki način, svi hetero i cis muškarci učestvuju u opresiji žena.

2. Pokazuje da vam nije stalo do prava žena.

„Imuškarci su zlostavljeni“ – „Nismo svi takvi“ – „A što sa muškarcima?“

Ako se setite prava muškaraca svaki put i jedino kad žene pričaju o svojim pravima, znate šta? Nije vam stalo ni do prava muškaraca. Razgovori o nasilju ili zlostavljanju muškaraca su važni. Pitanja od značaja za muškarce su važna – ne trivijalizujte njihov značaj koristeći ih kao mamac za izbegavanje neprijatnih razgovor o nasilju prema ženama.

3. Odbacuje iskustva žena.

Ako žena podeli neprijatno ili traumatično iskustvo sa tobom, najgora stvar koju možeš u tom trenutku da uradiš je da joj kažeš da nisu svi muškarci takvi. Njeno prezivljeno iskustvo je važnije od tvog neznanja i molećivog pokušaja da pokažeš da TI nisi takav. Saslušaj. Saosećaj. Najbolje je da ne kažeš ništa.

4. Pokazuje koliko je krhkog ideja maskuliniteta.

Ako slušanje o nasilju prema ženama u tebi automatski izaziva da misliš da je to napad na muškarce i pokušavaš da dokažeš kako nisu svi muškarci takvi, ti si veći deo problema nego što misliš. Cela ideja „finih“ muškaraca je problematična. Ko su fini muškarci? Muškarci koji su ljubazni i pristojni? Muškarci koji ne maltretiraju, siluju ili zlostavljaju žene? Da li je maskulinitet toliko krhak da je muškarcima potrebna validacija i zahvalnost svaki put kad pokažu polupristojno ponašanje?

5. Pokazuje da nećeš da se promeniš.

Kada kažeš #NotAllMen, govoriš nam da muškarci nisu odgovorni za svakodnevnu opresiju žena zato što nisu svi zlostavljači. Da bismo pokazale sve razloge zašto je ovo pogrešno, trebalo bi da napišemo novi tekst. Proveri svoje ponašanje. Preispituj svoje odluke. Da li si ikada, svesno ili nesvesno učinio da se neko oseća neprijatno? Da li uživaš u „razgovorima iz svlačionice“, usputnom seksizmu ili aktivno ponavljaš stereotipe prema ženama? Da li misliš da sve žene loše voze? Koliko puta ustaneš da sam uzmeš hranu a ne da ti žena doda? Da #SviMuškarci – proveri sebe.

6. Potpuno promašuje poentu razgovora.

Žene nemaju životnu misiju da omalovažavaju ili napadaju muškarce kad god imaju priliku. Nismo rođene kao mrziteljke muškaraca. Ne znam da li si propustio, ali većina seksualnih prestupnika su muškarci, i čak ako ti nisi jedan od njih – dovoljan broj ljudi jeste. Žene trpe nasilje, zlostavljanje, ponižavanje samo zato što su žene. Nemoj da umanjuješ važnost naših emocija. Nemoj da ugušiš ženske glasove da bi zaštitio svoj ego.

Uništavanje patrijarhata je važno i za žene i za muškarce. Ali ako ti je za ovo potreban podsetnik svaki put kada žena prozove muškarca, nisi saveznik.

Možda je #NeSviMuškarci tvoj borbeni poklič, ali naš je #DaSveŽene.

Breakthrough

#YesAllWomen

Nasilje prema ženama

– često postavljana pitanja

photo by Fonet

Piše: Milena Vasić,
advokatika Komiteta pravnika za ljudska prava – YUCOM

Kroz dugogodišnju praksu pružanja besplatne pravne pomoći u Komitetu pravnika za ljudska prava – YUCOM, izdvojila su se neka od osnovnih pitanja koja postavljaju žene kada se obraćaju za besplatnu pravnu pomoć u slučajevima kada proživljavaju nasilje. U ovom tekstu, pokušaću da odgovorim na neka od pitanja sa kojima se često susrećemo u praksi u nadi da će žene ili devojčice koje imaju potrebu za pravnom podrškom moći u njima da nađu odgovore na pitanja koja ih muče.

Šta je nasilje nad ženama i rodno zasnovano nasilje?

Nasilje prema ženama je specifičan oblik rodno zasnovanog nasilja. Zovemo ga rodno zasnovano nasilje, jer je ono uslovljeno time što je osoba prema kojom se vrši nasilje ženskog roda. Ovo ponašanje nije uvek očigledno i vrlo retko će učinilac nasilja priznati da vrši nasilje samo zato što je pred njim žena. U suštini, radi se o uspostavljenim društvenim odnosima u kojima se žena smatra manje vrednom od muškarca i samim tim njen život, zdravlje, dostojanstvo, fizički i psihički integritet su manje bitni od nasilnikovog. Za ženu često možete čuti „slabiji pol” i upravo iz ovog konstrukta da su žene slabije i samim tim zavisne, dolaze uzroci nasilja.

Nasiljem se smatra svako ponašanje koje **narušava fizički ili psihički integritet i zdravlje, kao i spokojstvo žene**. Ono može biti **fizičko** – direktnim napadom na ženu. Napad ne mora nužno biti udarac, on može da se ogleda i u fizičkom uskraćivanju slobode kretanja, a može biti i seksualni napad, kao svaki oblik seksualnog dodirivanja ili ponašanja na koji žena nije dala pristanak.

Nasilje takođe može biti i **psihičko i ekonomsko**, kada se mnogo teže prepoznaće. Najčešći oblici psihičkog nasilja javljaju se kao prekomerna ljubomora, kada partner insistira da mu žena saopštava svaki svoj korak, proverava njene poruke i društvene mreže, vreda je i omalovažava. Psihičko nasilje može biti i proganjanje od poznate ili nepoznate osobe ili bilo koji drugi oblik ponašanja koji narušava spokojstvo žene.

Ekonomsko nasilje se ogleda u različitim oblicima uskraćivanja novca ili nekih osnovnih životnih potreba. U praksi se često javljaju slučajevi da je žena nezaposlena, pa joj nasilnik (otac, muž, brat, neko od koga ona finansijski zavisi) uskraćuje novac za osnovne životne potrebe, ali se događalo i da je žena ta koja zarađuje, ali je prinuđena da celu svoju zaradu ili njen veći dio daje nasilniku koji kasnije tim novcem samovoljno raspolaže.

Osim ovih oblika nasilja, naše pravo prepoznaće i **digitalno nasilje** koje predstavlja različite radnje proganjanja i uznemiravanja putem interneta i društvenih mreža, kao i neovlašćeno snimanje i deljenje tuđih fotografija i snimaka.

Ovim se svakako ne iscrpljuju oblici rodno zasnovanog nasilja. Svaki oblik ponašanja koji čini da se osećate uznemireno, poniženo, napadnuto ili ugroženo može predstavljati nasilje i ukoliko se u bilo kom odnosu (porodičnom, prijateljskom ili profesionalnom) osećate ovako, savetujem da potražite psihološku ili pravnu pomoć kako biste na vreme prepoznale da li se radi o nasilju i koji su koraci za rešavanje ovog problema.

Šta da radim kada doživim nasilje?

Osnovni koraci koje je potrebno da uradite kada doživljavate nasilje zavise od vrste nasilja koje doživljavate. Ukoliko ste pretrpeli fizičko ili seksualno nasilje, potrebno je pre svega da se obratite nekoj osobi od poverenja kako biste dobili adekvatnu podršku. Bez obzira da li se radi o majci, sestri ili prijateljici, važno je da imate nekoga ko će biti uz vas u ovim teškim trenucima. Ukoliko nemate poverenja u svoje neposredno okruženje, savetujem da se obratite na neki od postojećih SOS telefona za žene žrtve nasilja.

- Mreža SOS Vojvodina¹ - 0800 10 10 10
- Autonomni ženski centar – 0800 100 007
- ...IZ KRUGA Beograd Organizacija za zaštitu prava i podršku ženama sa invaliditetom – 011 3448 045
- SOS Kraljevo / udruženje Fenomena – 0800 35 00 36
- SOS na romskom i srpskom jeziku Osvit – 0800 100 909
- Ženski centar Užice – 0800 333 445
- SOS telefon Vranje – 0800 001 017
- SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja Vlasotince – 016 876 202

Ukoliko ste povređeni, **važno je da se obratite lekaru**. Urgentni centar i službe Hitne pomoći rade non stop i tamo ćete biti upućeni gde i kako dalje. Imajte u vidu da je svaki lekar u obavezi da prijavi da je primio žrtvu nasilja i da mora da obavesti policiju o tome. Može se dogoditi da policija dođe u zdravstvenu ustanovu da uzme izjavu od vas. Značaj lekarskog pregleda je ogroman, naročito u slučajevima seksualnog nasilja, jer nekad protekom vremena gubimo mogućnost da dokažemo da je došlo do silovanja ili nekog drugog seksualnog delikta, zato je veoma važno da se javite lekaru. Često će nakon nasilja, naročito seksualnog, ženama biti potrebna i psihološka podrška. Zato savetujem da se javite psihologu u domu zdravlja ili psihijatru što pre. Javljanje stručnom licu za psihološku pomoć je veoma važno, ne samo zbog emotivnog prevazilaženja posledica nasilja, već može biti i dokaz u kasnijem krivičnom postupku za nasilje.

Nakon što ste se javile lekaru, nasilje možete prijaviti policiji. Ukoliko živate sa nasilnikom, savetujem da nasilje prijavite odmah, kako bi policija mogla na vreme da reaguje i udalji nasilnika iz stana. Ukoliko ne živate sa njim, možete sačekati kada se psihički i fizički osećate dovoljno dobro da prijavite nasilje.

¹ Mrežu SOS Vojvodina čine Centar za podršku ženama (Kikinda), ...IZ KRUGA VOJVODINA (Novi Sad), SOS Ženski centar (Novi Sad), Ženska alternativa (Sombor), Udruženje Roma Novi Bečeј – SOS telefon na jezicima nacionalnih manjina (Novi Bečeј), Zrenjaninski edukativni centar (Zrenjanin).

Kako da prijavim nasilje?

Nasilje možete prijaviti na nekoliko načina:

- **Pozivom policiji** – ovo će najčešće biti slučaj kada je nasilje u toku ili neposredno nakon što se dogodilo nasilje. Policija bi morala da dođe na lice mesta i da uzme iskaz od vas i od nasilnika, kao i da izrekne mere zaštite (više o merama u sledećem pasusu).
- **Odlaskom u policijsku stanicu** – u policijskoj stanici možete reći da ste došli da prijavite nasilje, a policija će onda uzeti izjavu od vas i o tome sačiniti zapisnik. Važno je da tražite svoju kopiju zapisnika kako biste imale dokaz da ste prijavile nasilje. U policijsku stanicu ponesite sa sobom ličnu kartu i medicinsku dokumentaciju, ukoliko je posedujete, kao i sve druge dokaze nasilja koje posedujete – fotografije, video snimke, sms poruke... Navedite svedoke ukoliko ih je bilo.
- **Pisanim putem javnom tužilaštvu** – krivičnu prijavu možete podneti i pisanim putem. Za ovu prijavu nije propisana nikakva forma, važno je da navedete svoje lične podatke, podatke učinioca nasilja, ukoliko je on poznat i opis događaja. Navedite koliko možete tačnije šta se dogodilo, pre svega vreme i mesto događaja i što tačniji opis nasilja. Ukoliko imate dokaze (medicinsku dokumentaciju, fotografije, video snimke, sms poruke...), priložite kopije ovih dokaza uz prijavu. Ukoliko je bilo svedoka događaju, važno je da ih navedete.

Ukoliko su se na bilo koji način grubo ili uvredljivo ponašali prema vama u policijskoj stanici, možete se pisanim putem u roku od 30 dana obratiti sami ili preko angažovanog punomoćnika, starešini te policijske stanice sa pritužbom na rad policijskih službenika.

Da li mogu da prijavim nasilje ako nemam dokaze?

Možete prijaviti nasilje i ukoliko ne posedujete dokaze. Vrlo često se dešava da žene ne znaju šta sve može biti dokaz na sudu, pa često i nisu svesne da imaju dokaze. Osim toga, za izricanje pojedinih hitnih mera nije uvek neophodno dokazivanje, policija će doći na lice mesta i proceniti na osnovu unapred utvrđenih kriterijuma da li treba da izriče meru. Često će ovo biti slučaj ako je učinilac pod dejstvom alkohola ili opijata ili ako su vidljive posledice nasilja u stanu ili na žrtvi.

Autorka vizuala: Anastasija Kojić

Šta može policija da uradi?

Policija ima mogućnost da izrekne **hitne mere** u slučajevima porodičnog nasilja, u koje spadaju svi oblici nasilja učinjeni od bivšeg ili sadašnjeg partnera, bez obzira da li ste u braku, kao i od članova porodice. Oni mogu da udalje nasilnika iz stana ili da mu izreknu meru zabrane približavanja i kontaktiranja. Ova mera traje 48 sati, a nakon isteka 48 sati, nadležni javni tužilac može tražiti produženje mera na još 30 dana.

Ukoliko se ne radi o porodičnom nasilju, već nekom drugom obliku nasilja, recimo od nepoznate osobe, potrebno je da prijavite ovu osobu i pokušate da date što tačniji i precizniji opis te osobe kako bi policija mogla da ga identificuje i privede. Ukoliko je osoba poznata, dajte sve podatke koje znate o toj osobi. Policija vas može pozvati da fizički prepozname osobu koja je učinila nasilje.

U svakom slučaju, tražite svoju kopiju zapisnika i svih dokumenata koje je policija sačinila prilikom prijave nasilja i izricanja mera, jer na to imate pravo i može vam značiti u kasnijem postupku.

Šta dalje?

Javno tužilaštvo, na osnovu informacije primljene od policije, odlučuje da li će goniti učinioca. Možete biti pozvani u tužilaštvo da date izjavu, gde ćete morati da ponovite ono što ste rekli policiji. Tužilaštvo će vas pitati da li želite da se pridružite gonjenju i da li ističete imovinskopravni zahtev. Pridruživanje gonjenju i isticanje imovinskopravnog zahteva (naknada štete) su važni jer od toga zavise određena prava oštećene u postupku, zato svakako savetujem da se pridružite gonjenju i kažete da ističete imovinskopravni zahtev. U svakom trenutku od obe stvari možete odustati kasnije.

Ukoliko proceni da ima mesta krivičnom gonjenju, tužilac će nakon sprovedene istrage u kojoj uzima izjave od vas, nasilnika, eventualnih svedoka, koje i vi možete da predložite, podići optužnicu ili optužni predlog i tada počinje suđenje. Očekujte da ćete biti pozvani da svedočite na suđenju.

Ukoliko tužilaštvo odluči da nema mesta krivičnom gonjenju, trebalo bi da vas obavesti o tome. Na ovu odluku imate pravo na prigovor neposredno višem tužilaštvu u roku od osam dana od kada ste primili obaveštenje. Neposredno više tužilaštvo jeste više javno tužilaštvo ako je u predmetu postupalo osnovno javno tužilaštvo ili apelaciono tužilaštvo ukoliko je u predmetu postupalo više tužilaštvo. Koje će tužilaštvo postupati zavisi od vrste krivičnog dela i zaprećene kazne zatvora.

Prijavila sam nasilje, ali se ne događa ništa – šta da radim?

Ukoliko nemate odgovor ni od tužilaštva ni od policije savetujem vam da potražite stručnu pravnu pomoć. Advokat/ica će znati na koje adrese treba da se obrati za informacije o statusu vašeg predmeta.

Kako da ostvarim pravo pravnu pomoć?

Pravnu pomoć možete ostvariti na nekoliko načina:

- U vašoj opštini postoji **služba besplatne pravne pomoći**. Prema Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći, pravo na pravnu pomoć (advokata o trošku opštine) imaju lica koja su slabijeg imovnog stanja, žrtve nasilja u porodici i maloletnici. Biće potrebno da popunite formular i sačekate odluku opštine. Za sve ostale detalje, najbolje je da se raspitate u opštini Vašeg prebivališta.

- Obraćanjem nekoj od **nevladinih organizacija**. U Srbiji je aktivno nekoliko organizacija koje pružaju besplatnu pravnu pomoć žrtvama nasilja.
Svakako se možete obratiti Jukomu na office@yucom.org.rs ili telefonom na: 0113344235.
- Ukoliko vam finansije to dozvoljavaju, možete angažovati punomoćnika **advokata/icu** po svom izboru.

Važno: u zavisnosti od okolnosti slučaja, pravna pomoć nije prvo što padne na pamet ženama kada dožive nasilje, ali **savetujem da se što ranije obratite za pomoć** da biste imali adekvatnu stručnu podršku kroz čitav postupak i da biste lakše i brže skupili dokaze. U nekim slučajevima, naročito seksualnog nasilja, pravilno prikupljanje dokaza je ključno za optužbu i zato je važno da imate stručno lice pored sebe.

Ne osećam se dobro i ne želim da ponavljam više pred državnim organima šta mi se dogodilo ili prosto želim da odustanem od krivičnog gonjenja, šta da radim?

U svakom trenutku možete odustati od krivičnog gonjenja.

Takođe, možete tražiti status posebno osetljivog svedoka od tužilaštva čime biste izbegli suočavanje sa okrivljenim, a sud i tužilaštvo bi morali prema vama da se ophode sa posebnom pažnjom.

Na suđenju možete prosto reći da ostajete pri svemu što ste izjavili prošlog puta. Niste u obavezi da radite ništa što vas iscrpljuje ili čini psihički nestabilnom. Ukoliko se bojite okrivljenog, možete tražiti od tužilaštva da izrekne neku od specijalnih mera kao što je mera zabrane prilaženja, sastajanja ili komuniciranja.

Da li postoje još neki načini na koje mogu da se zaštitim?

Ukoliko se radi o porodičnom nasilju, koje se kod nas dosta široko tumači i proteže i na bivše supružnike i vanbračne partnere, možete u posebnom parničnom postupku tražiti meru zaštite od nasilja koja se izriče na godinu dana sa mogućnošću produžavanja. Ove mere obuhvataju:

- Izdavanje naloga za iseljenje iz porodičnog stana ili kuće, bez obzira na pravo svojine, odnosno, zakupa nepokretnosti;
- Izdavanje naloga za useljenje u porodični stan ili kuću, bez obzira na pravo svojine, odnosno, zakupa nepokretnosti;

- Zabranu približavanja članu porodice na određenoj udaljenosti;
- Zabranu pristupa u prostor oko mesta stanovanja ili mesta rada člana porodice;
- Zabranu daljeg uznemiravanja člana porodice.

Uslovi za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć za zaštitu od nasilja u porodici značajno su olakšani u odnosu na ostale situacije i trebalo bi ovu vrstu pomoći da ostvarite bez problema.

Kako da ostvarim pravo na naknadu štete?

Pravo na naknadu štete ima svaka žrtva nekog krivičnog dela. Da biste ostvarili ovo pravo, neophodno je da precizirate tužbeni zahtev. Preciziranje predstavlja opredeljivanje novčane sume naknade štete. Ova suma se opredeljuje nakon izvršenih veštačenja, u zavisnosti od vrste krivičnih dela. Tako se može raditi ortopedsko, psihijatrijsko ili veštačenje lekara sudske medicine ili druge medicinske struke, u zavisnosti od toga da li ste bili fizički povređeni i koliko ste trpeli bolove i psihičke posledice krivičnog dela.

Nažalost, vrlo često se događa da u krivičnom postupku sud uputi oštete na parnicu radi ostvarivanja imovinskog zahteva. Ovo znači da će morati da podnesete posebnu tužbu za naknadu štete. Dobra vest je da ukoliko postoji osuđujuća presuda, kojom se okrivljeni oglašava krivim, neće biti teško dokazati njegovu odgovornost za štetu, već će se utvrđivati samo iznos nastale štete.

Pročitala sam ovaj tekst ali nisam dobila odgovore na pitanja koja me zanimaju?

Nasilje prema ženama je zaista široko uređeno našim zakonodavstvom, a život je veoma inventivan i raznolik, zbog čega je nemoguće odgovoriti na sva pitanja koja se mogu pojaviti u traženju zaštite od nasilja. Ukoliko ste zainteresovane za ovu temu, bilo zbog toga što vama lično ili nekome koga poznajete treba zašta od nasilja, slobodno kontaktirajte **Komitetu pravnika za ljudska prava – YUCOM** i postavite pitanje koje vas zanima - office@yucom.org.rs ili telefonom na: 0113344235.

INTERVJU sa Miljanom Pejić,
generalnom sekretarkom Krovne organizacije mladih Srbije

Jedna od nas

- Važno je da mladi budu aktivni

Intervju pripremila: Valentina Lepojević

Kako i kada ste počeli da se bavite aktivizmom?

Aktivizmom sam počela da se bavim u školi, naravno, potpuno nesvesna o svim mogućnostima za uticaj na unapređenje lokalne zajednice. Prva aktivistička iskustva stekla sam u svom rodnom Leskovcu, a nešto više od 10 godina aktivno se bavim debatom. Da je rad sa mladima i za mlađe moj poziv, shvatila sam upravo tokom rada u Debatnom klubu Fakulteta političkih nauka, gde sam imala tu privilegiju da učim mlađe da kritički promišljaju i argumentuju stavove i predlažu efikasne mere za unapređenje položaja različitih društvenih grupa u svojoj zajednici.

Pored rada u Krovnoj organizaciji mladih Srbije, u svoje slobodno vreme, sprovodim brojne aktivističke i zagovaračke inicijative za poboljšanje položaja mlađih žena i muškaraca kroz članstvo u neformalnim grupama, organizacijama i mrežama. Svoj lični i profesionalni razvoj dugujem radu sa mladima i za mlađe i možda me to dodatno motiviše da prilike koje su meni bile previše značajne, isto tako ponudim sada drugim mladima, koji se u ovom trenutku grade.

Zašto je važno da se mladi bave aktivizmom?

Važno je da mladi budu aktivni jer jedino tako mogu da žive u zajednici koja je u skladu sa njihovim vrednosnim sistemom, koja im pruža usluge koje su njima potrebne, koja se bavi pitanjima koja su njima bitna. Ukoliko mladi osećaju da ne pripadaju određenoj zajednici, da su im mnoge stvari nametnute i da nemaju uticaj na promenu, oni će najverovatnije otići iz takve sredine. U ovom trenutku svaka druga mlada osoba sebe vidi u inostranstvu. Najnoviji *Alternativni izveštaj o položaju i potrebama mladih u Republici Srbiji* pokazuje i da čak 85% mladih smatra da nema nikakav uticaj na donošenje odluka i da se njihov glas ne čuje dovoljno. Mladi nisu dovoljno aktivni ne zato što ne žele, već zato što, prema njihovom mišljenju, aktivizam ne donosi promenu, a ona im je, pre svega, neophodna.

Neophodno je, zato, da mladi shvate da aktivizmom imaju svoju moć. Neophodno je da prestanemo da vaspitavamo mlađe generacije kako su neiskusne i nezrele i kako nemaju kapaciteta, niti šireg sagledavanja stvari kako bi donele dobru odluku.

Koje aktivnosti sprovodi Krovna organizacija mladih Srbije kao zagovaračka platforma za unapređenje položaja mladih?

Krovna organizacija mladih Srbije je glas mladih, njihov nezavisni predstavnik koji autentično zastupa stavove ove poprilično heterogene društvene grupe. Mi smo savez od 106 udruženja mladih i za mlađe, koje deluju u brojnim oblastima društvenog života koje su važne za mlađe i to širom Srbije, u najrazličitijim regionima širom države. Organizacije članice KOMS-a nalaze se u dve trećine upravnih okruga i sprovode brojne programe za mlađe, afirmišući njihovo aktivno učešće.

Jedna od stvari koja je najvažnija za uspešan rad omladinskih aktera jeste delovanje u skladu sa realnim potrebama mladih. Iz tog razloga, jedna od najvažnijih delatnosti KOMS-a kao zagovaračke platforme, jeste istraživačka delatnost, koja ima za cilj da ukaže na prioritetne probleme, da meri efekat primenjivanih mera i politika, da prati trendove i ukazuje na crvene linije i da pruži preporuke za unapređenje položaja mladih na bazi nalaza istraživanja. KOMS od 2017. godine redovno objavljuje sveobuhvatno godišnje istraživanje – *Alternativni izveštaj o položaju i potrebama mladih u Republici Srbiji*, a pored ovog opširnog istraživanja, KOMS istražuje i kakav je položaj mladih u medijima, na koji način i koliko uspešno se lokalne zajednice brinu o mlađima, kako je COVID-19 pandemija uticala na mlađe, njihovo obrazovanje, bezbednosti, fizičko i mentalno zdravlje, itd.

Miljana Pejić

Pored istraživačke delatnosti, KOMS utiče na uspostavljanje dijalog-a mlađih sa ključnim institucijama za unapređenje njihovog položaja. KOMS kao zakonski priznat krovni savez učestvuje u radu Saveta za mla-de Vlade Republike Srbije i zagovara da institucije međusobno sarađuju kako bi se položaj mlađih unapredio. KOMS kreira platformu, koju mlađi mogu da koriste kako bi direktno uticali na politike Vlade, kroz dijaloge sa predsednikom Vlade (2019. i 2021. godine) i ministrom omladine i sporta (2020. godine).

Pored ovih važnih aktivnosti na nacionalnom nivou, za KOMS je ključ-no da deluje na lokalnom nivou i da stalno direktno i kvalitetno radi sa mlađima i udruženjima. Svake godine sprovodimo informativne dane o omladinskoj politici u manjim zajednicama, a razvijamo i programe u ko-je mogu da se uključuju i mlađi koji nisu organizovani, poput Akademije omladinske politike, Letnjeg kampa o medijskoj pismenosti i omladinskom aktivizmu, itd. Posebno nas raduje kada nam na programima učestvuju mlađi koji do sada nisu imali prilike da učestvuju u sličnim aktivnostima. Sve dobre primere i mehanizme omladinske politike koje zagovaramo na nacionalnom nivou želimo da imamo i u lokalnim zajednicama širom Sr-bije, uvažavajući specifičnosti svake zajednice i prilagođavajući pristup.

Kako procenjujete položaj mladih žena u Srbiji?

Pomenuto istraživanje je pokazalo da postoje značajne rodne razlike kako u položaju, tako i u stavovima mladih muškaraca i žena. Nezaposlenost mladih žena u uzrastu od 25 do 29 godina, značajno je veća u odnosu na nezaposlenost mladih muškaraca. Skoro 10.000 mladih žena je više nezaposleno u ovoj uzrasnoj kategoriji, u odnosu na mlade muškarce, što pokazuje koliko smo kao društvo i dalje diskriminatori i neravnopravni.

Alternativni izveštaj je pokazao da je mladim ženama značajnija vrednost aktivnog učešća, lične slobode, jednakost u bogatstvu i primanjima, solidarnost, rodna ravnopravnost i multikulturalizam, dok su mladim muškarcima važnije vrednosti porodica, nacija, država i tradicija. Pomenute razlike nisu drastične, ali nisu ni nezanemarljive. Mlade žene u većoj meri smatraju da njihov položaj nije ravnopravan i da su diskriminisane. Značajne razlike u odgovorima primećene su u saglasnosti sa tvrdnjama poput onih da: „Žene u Srbiji manje zarađuju od muškaraca kad je reč o istim poslovima. Društvo teže prihvata žene na poziciji autoriteta u odnosu na muškarce. Žene koje stavljaju karijeru ispred zasnivanja porodice su sebične.“

Šta bi trebalo da se promeni kako bi se položaj mladih žena u Srbiji unapredio?

Za rodnu ravnopravnost neophodno nam je feminističko obrazovanje, neophodni su nam kvalitetni programi za mlade muškarce i mlade žene i neophodna nam je solidarnost i razumevanje zajedničkog cilja. Rodne uloge se od ranih dana reprodukuju kroz vaspitanje i kulturu i neophodno je raditi na toj promeni svesti. Reproaktivno i seksualno zdravlje mlađih, posebno mladih žena trebalo bi prioritizovati, a naročito ga uvesti u formalni sistem obrazovanja. Mlade žene bi trebalo da se ohrabruju da budu glasne i aktivne, nezavisne, da prijavljuju nasilje kojem su izložene, da utiču na kreiranje podržavajućih javnih politika koje će stvoriti ravnopravnije okruženje. Ženske i omladinske organizacije bi trebalo da budu što aktivnije, naročito na lokalnom nivou, kao i da ulažu u online aktivizam kako bi kroz njega podrška bila generisana bez obzira na geografsku distance. I poslednje, ali ne nimalo manje važno, neophodno je raditi i na uspostavljanju međugeneracijske solidarnosti, prostora za uzajamno delovanje i aktivno slušanje, deljenje iskustva i zajednički rad, kako bi iskušto i entuzijazam i energičnost u sinergiji dalo najbolje rezultate.

Olimpijske igre u Tokiju - platforma za promene

*Piše: Kina Trnjaković,
demonstratorka Fakulteta za sport, Univ. Union – Nikola Tesla*

Ovogodišnje Olimpijske igre u Tokiju bez sumnje će ostati upamćene po specifičnim uslovima koje je izazvala pandemija, ali i po izuzetnim iskazima ženske autonomije. Sportistkinje su dospele na naslovne strane zato što su preuzele kontrolu nad tim, kako one kao učesnice, ali i mi kao gledaoci doživljavamo Igre.

Svojim glasom, izdržljivošću i odlučnošću doprinele značajnom pomaku u ženskom sportu, koji slavi ne samo fizičku snagu žena već i njihovu političku moć i ličnu nezavisnost - kvalitete koji su u prošlosti često bili veoma ograničeni za žene svuda, ali posebno u svetu sporta. Od strogih propisa koji zahtevaju žensku odeću (s naglaskom na skromnost u prošlosti i otkrivanjem kože u sadašnjosti), do ograničenja na kojim događajima je ženama dozvoljeno da se takmiče - opseg ženskog sporta oblikovan je, istorijski i sada, prema shvatanju da se žene moraju zaštитiti i kontrolisati.

Čim sportistkinje izadu iz tih granica, suočavaju se sa značajnim protivljenjem. Kada su gimnastičarka Simone Biles i teniserka Naomi Osaka preduzele korake da zaštite svoje mentalno zdravlje na Olimpijskim igrama, odnosno na Otvorenom prvenstvu Francuske, mnogi su ih ismevali kao preslabe i meke, uprkos tome što su među najboljim sportistkinjama na svetu. Kada se norveška ženska rukometna reprezentacija u nedavnom Evropskom prvenstvu odlučila za šorceve umesto bikinija, morala je da plati velike kazne, uprkos tome što je godinama lobirala za nošenje skromnijih uniformi. Ženski fudbalski tim SAD redovno se ismeva u desničarskim medijima zbog protesta u znak podrške jednakim platama i rasnoj ravnopravnosti. Spisak je beskonačan.

Duboki otpor koji se pojavljuje svaki put kada se sportistkinje zalažu za sebe sugerije da se, čak i sa razvojem ženskog sporta, sportistkinje i dalje bore sa stalnim strahom od ženske autonomije. One se suočavaju sa specifičnijom verzijom onoga što muči i često izaziva reakciju na toliko žena koje zahtevaju autonomiju u svim aspektima javnog života. Ta borba je bila posebno vidljiva na Olimpijskim igrama, gde su patrijarhalni zahtevi umotani u jezik nacionalizma i patriotizma, a sportistkinje bivale optužene ne samo za izdaju rodnih očekivanja, već i za izdaju nacije.

Uniforma kao glavni način seksualizacije sportistkinja

*Pauline Schaefer-Betz,
gimnastičarka Nemačke
[Gregory Bull/AP]*

Tokom ekipnog predtakmičenja ženske sportske gimnastike, nemački tim je zamjenio tradicionalne trikoe za uniforme koje pokrivaju noge, što je izbor koji je savez ovih gimnastičarki nazvao protestom "protiv seksualizacije u gimnastici". Uniforme su prvi put debitovale na evropskim prvenstvima, ali su želete da svoju poruku iznesu na svetsku scenu na Olimpijskim igrama, gde je gimnastika jedan od najgledanijih događaja. Sportistkinje su bile jasne u vezi sa svojom porukom: Nisu tvrdile da gimnastičarke treba da se oslobole trikoa, već su hteli da podsete gimnastičarke da imaju izbor. "Svaka gimnastičarka bi trebala biti u mogućnosti da odluči u kojoj vrsti uniforme se oseća najudobnije", rekla je Elisabeth Seitz, članica nemačkog tima, na evropskom prvenstvu ovog proleća.

Iako su dugački trikoi oduvek bili opcija u ženskoj gimnastici, u drugim sportovima žene su tek nedavno stekle pravo da nose manje otkrivajuću odeću. U Tokiju su odbojkašice na pesku imale mogućnost da nose šorc, pravo koje su stekle kada je promena pravila Međunarodne odbojkaške federacije omogućila timu iz Egipta da nastupi na Igrama u Londonu 2012. potpuno pokriven. Pre toga su olimpijski propisi nalagali ženama da nose jednodelni kupaći kostim ili gornji deo sa gaćicama čije strane ne mogu biti šire od sedam centimetara. Muški takmičari su, s druge strane, nosili majice i šorc.

Borba protiv rasizma, kao borba protiv vetrenjača

Dugački trikoi nisu bili jedina vrsta „protesta“ na Igrama. Pre uvodnih utakmica u ženskom fudbalu, reprezentativke Sjedinjenih Država, Ujedinjenog Kraljevstva, Čilea, Švedske i Novog Zelanda kleknule su u znak protesta protiv rasizma. Takav aktivizam, koji je ranije bio zabranjen na Olimpijskim igrama, dozvoljen je prema novim smernicama koje dozvoljavaju ograničene proteste pre takmičenja.

Megan Rapinoe i ženska fudbalska reprezentacija SAD [Tim Clayton/Corbis/Getty Images]

Reakcija konzervativaca u SAD protiv sopstvenih, četvorostrukih svetskih šampionki u fudbalu bila je trenutna. U desničarskim medijima komentatori i novinari su slavili jer je njihova reprezentacija izgubila prvu utakmicu protiv Švedske. Išlo je do te mere da je prethodni predsednik SAD izjavio kako ih društvena osvećenost čini slabim, pa zato gube, dok se okupljena masa radovala komentaru.

Ubrzo nakon toga, brojni konzervativci visokog profila takođe su se javno rugali Simone Biles, najodlikovanijoj gimnastičarki sveta, koja se povukla sa nekoliko događaja na Olimpijskim igrama i to sa valjanim razlogom. Osećala je da njen

mentalni stres doprinosi njenim greškama, koje bi potencijalno rezultirale katastrofalnom povredom i ujedno smanjile šansu njenoj ekipi za medalju. Njen izbor je bio da prihvati ličnu zaštitu i timsku solidarnost.

Transrodne i nebinarne osobe ušle u istoriju

Prvi put u istoriji Igara učestvovale su i dve transrodne žene – novozelandska dizačica tegova Laurel Hubbard i Chelsea Wolfe koja je bila prva rezerva američke reprezentacije u freestyle BMX takmičenju. Na Igrama su učestvovale i dve rodno nebinarne osobe: Alana Smith koja je predstavljala SAD u uličnom skejtu i Quinn, koja je sa kanadskom ženskom fudbalskom reprezentacijom postala je prva transrodna nebinarna osoba koja je osvojila Olimpijsku medalju - i to zlatnu. Ali, bez obzira da li su osvojili medalje ili ne, transrodni i nebinarni sportisti koji su ponosno predstavljali svoje zemlje na Olimpijskim igrama u Tokiju, pokazali su još jednom koliko zastupljenost znači i koliko mlade transrodne osobe zaslužuju uzore u svim sferama života.

Mešovite discipline - novi trend Igara

Sa idejom da promoviše rodnu jednakost, Međunarodni olimpijski komitet uveo je nekoliko novih mešovitih disciplina na Olimpijskim igrama u Tokiju, tako da je bilo ukupno 18 mešovitih disciplina u 11 sportova. Prvi put smo imali priliku da gledamo mešovitu štafetu u plivanju na 4x100m, i atletici na 4x400m. Uvedena je takođe mešovita štafeta

Mešovita štafeta 4x400m
[Charlie Riedel/ AP]

u triatlonu, mešoviti džudo tim i mešoviti tim u streljačkoj disciplini trap (gađanje glinenih golubova). Ove izmene su pružile jedan novi i uzbudljiv format takmičenja, a po reakciji gledalaca videlo se da su pravi potez.

Naše sportistkinje u Tokiju

Srbiju je ove godine u Tokiju predstavljalo 86 sportista i sportistkinja, u 15 sportova. Od ukupno osvojenih devet medalja, one su zaslužne za četiri. Nije fer pomenuti samo osvajačice medalja, jer sve su one žene-kraljice koje zaslužuju da im se svuda imena pominju.

Odbojkašice Srbije nakon osvojene bronce [REUTERS/Ivan Alvarado]

Tako da krenemo od naših predstavnica u borilačkim sportovima. Karate je ove godine debitovalo na Olimpijskim igrama, a naša Jovana Perković ispisala je historiju osvojivši zlatnu medalju. Tekvondistkinja Milica Mandić uzela je takođe zlatnu medalju, dok je Tijana Bogdanović u istom ovom sportu bila bronzana. Imali smo i tri džudistkinje: Milicu Nikolić, Maricu Perišić i Anju Obradović, koje uprkos tome što nisu uzele medalje važe za ozbiljne kandidatkinje u budućnosti. Jedno od lepših iznenađenja ovih Igara bila je naša bokserka Nina Radovanović, koja je zaustavljena u četvrtfinalu. Da su se delile medalje za srčanost i borbenost ona bi definitivno bila zlatna.

Srbiju su u Tokiju predstavljale i strelkinje Zorana Arunović, Jasmina Milovanović, Andrea Arsović i Sanja Vukašinović, teniserke Nina Stojanović, Aleksandra Krunic i Ivana Jorović, veslačice Jovana Arsić i Milica Novaković, atletičarke Ivana Španović, Dragana Tomašević i Marija Vučenović, kao i plivačica Anja Crevar.

Košarkašice Srbije Maja Škorić, Dajana Butulija, Saša Čađo, Aleksandra Crvendakić, Ana Dabović, Angela Dugalić, Nevena Jovanović, Tina Krajišnik, Dragana Stanković, Sonja Vasić i Ivon Anderson, predvođene kapitenkom Jelenom Brooks i selektorkom Marinom Maljković još, jednom su pokazale da im je mesto u samom vrhu svetske košarke zauzevši četvrto mesto.

Još jednu medalju za Srbiju izborile su odbojkašice Maja Ognjenović, Slađana Mirković, Tijana Bošković, Ana Bjelica, Silvija Popović, Milena Rašić, Mina Popović, Maja Aleksić, Brankica Mihajlović, Bjanka Buša, Bojana Milenković i Jelena Blagojević, koje su bile sigurne u meču za bronzu.

Kada se sve sabere i oduzme, u pogledu jednake rodne zastupljenosti, ove Igre predstavljaju prekretnicu, jer su od 11.000 sportista skoro 50% bile žene. Gde god da pogledate imali ste sportistkinje koje ne samo da nastupaju na najvećoj svetskoj sportskoj pozornici, već i maksimalno koriste svoje platforme da se zalažu za jednakost u sportu, ali i u svim drugim aspektima društva i društvenog života. Jer, buđenje svesti o sopstvenim pravima igra vrlo važnu ulogu za generacije koje dolaze.

Ko još misli na **dostojanstvo žrtava?**

*Piše: Jelena Hrnjak, programska menadžerka u organizaciji Atina,
udruženju građana za borbu protiv trgovine ljudima
i svih oblika rodno zasnovanog nasilja*

Ako se ne složimo oko toga da „čovečanstvo duguje deci najbolje što ima“ retko ćemo se oko čega složiti. Ova krilatica koja стоји u preambuli Povelje o pravima deteta Ujedinjenih nacija, zvuči tako da će većina podrazumevati da oko nje nema spora. To vam je isto ono kao kad pitate: „Jel ima ovde neko ko nije za mir?“ Međutim, realnost nas demantuje.

Jedna od najčešćih predrasuda vezanih za decu koja su trpela nasilje jeste ta da njihova patnja prestaje u momentu kada nasilnik biva uhapšen. Štaviše, ono što se događa i što je postalo uvreženi i neizostavni marnir ponašanja kod nas, jeste da se sistem koji bi trebalo da decu zaštiti na njih obrušava, stigmatizuje ih i time im nepovratno oduzima šansu da se oporave. Takvih primera ima pregršt, i njima svedočimo svi mi. Iako su u nekim slučajevima počinioći iza rešetaka, zbog različitih okolnosti, nasilje prema detetu žrtvi se nastavlja i to od strane sistema i samog društva, ugrožavanjem njihovih prava na privatnost i poverljivost podataka i činjenicom da mediji otkrivaju njihove identitete i iznose detalje o seksualnom zlostavljanju kojem su bili izloženi. Građani i građanke nažalost u ovoj sveopštoj pometnji i apatiji koju svakodnevno živimo, ispuštaju iz vida da ugrožavajući tuđa prava, ugrožavamo i sopstvena. Ugrožavanjem prava deteta žrtve na njenu privatnosti i dopuštanjem da se njihova prava krše, mi ugrožavamo i sopstvenu privatnost i sopstveno pravo, danas je to pravo deteta žrtva, sutra će biti pravo nekog od nas. I to je realnost.

Čovečanstvo duguje deci najbolje što ima

Студија slučaja о kršenju prava na privatnost i poverljivost podataka dece žrtava trgovine ljudima i seksualnog zlostavljanja u Srbiji

[Čovečanstvo duguje deci najbolje što ima NVO Atina.pdf](#)

Iako pokazuje slučaj samo jedne devojčice žrtve trgovine ljudima i seksualnog zlostavljanja, Ane, ovaj slučaj nažalost nije usamljen. Studija predstavlja presek zatečenog stanja u praksi u kojem se iznova i iznova ponavljaju štetne radnje poput curenje informacija iz nadležnih institucija, kao i objavljivanje identiteta maloletnih žrtava trgovine ljudima i detalja njihovog seksualnog zlostavljanja u široj javnosti kroz medije. Osim toga, a kao što se vidi u studiji Anini problemi nisu nestali hapšenjem trgovca ljudima, već su se uvećali i to zbog neodgovarajućeg postupanja i izostanka postupanja nadležnih organa koji su bili dužni da ovo dete zaštite.

Iako postoje profesionalci koji svesno krše zakon, curenje informacija koje nanosi štetu žrtvi dešava se i zbog nepažnje ili neznanja. U svakom

Premda nismo svi isti, i u društvu ne uživamo ista prava i iste privilegije, i nemamo jednake mogućnost potrebni smo onima koji ne mogu da se sami zaštite i onima kojima je naša podrška važna. Zbog toga je nastala studija „Čovečanstvo duguje deci najbolje što ima“ čiji je izdavač organizacija Atina i to u najboljoj nameri da bude podsetnik i da spreči da se ovakve situacije ponavljaju, ali i da bude pokazatelj profesionalcima u Srbiji da su u obavezi da stalno preispituju svoja postupanja kao i da u punoj meri primenjuju postojeće zakone i da spreče revictimizaciju i sekundarnu viktimizaciju deteta žrtve seksualnog nasilja.

Takođe, autorke su u analizu uključile fenomene koji se javljaju kao posledica pogrešno postavljenog sistema uverenja u društvu. Samo jedna od njih jeste okriviljavanje žrtve za seksualno zlostavljanje koje je doživela, u istovremeno javno "amnestiranje" zlostavljača. Takođe, prisustvo pojave tzv. posttruth, slobodnog falsifikovanja činjenica, uz plasiranje otvorenih neistina, često uvredljivog karaktera šalju pogrešnu poruku u javnost i čine da mnoga deca postaju lak plen seksualnim zlostavljačima.

slučaju, nosilac odgovornosti za curenje podataka je službenik koji je do-stavio medijima ili drugim zainteresovanim stranama te podatke. To je krivično delo za koji je zaprećena kazna do tri godine zatvora. Međutim, zbog čega profesionalci izbegavaju ovu odgovornost i kako - jesu pitanja na koje je potrebno odgovoriti. S tim u vezi ova studija nudi i konkretna rešenja tj. 12 koraka za saniranje uzroka i posledica koje dovode do krše-nja prava na privatnost i poverljivost podataka maloletnih žrtava seksu-alnog zlostavljanja i trgovine ljudima.

Studija je namenjena zainteresovanoj i profesionalnoj javnosti, zapo-slenima u državnim institucijama tj. svima onima koje se bave zaštitom podataka o ličnosti, zaštitom prava deteta, zaštitom žrtava trgovine lju-dima i seksualnog zlostavljanja u Srbiji ali i šire. Takođe, ona može biti vredno štivo za razumevanje ove teme koje u svom radu mogu koristiti na nacionalnom i lokalnom nivou organizacije civilnog društva, privatni sektor, mediji, akademska zajednica i ostali.

Studija je kreirana u okviru projekta „Sačuvaj privatnost – odupri se pri-tisku“ koji zajednički sprovode organizacije Atina, Partneri Srbija, SHARE fondacija, A11, Da se zna i Beogradska otvorena škola, uz podršku Evrop-ske unije.

FEM preporuke

photo credit Zagreb Dox

*Danijela Štajnfeld,
glumica, autorka filma Hold me Right*

Moja prva i glavna preporuka je knjiga „[Emocije menjaju rad mozga: Feministički pristup neurobiologiji traume silovanja](#)“. Autorka je Lepa Mlađenović, feministkinja, koja se preko 30 godina bori za prava žena i prava žrtvavaseksualnog nasilja.

Druga preporuka je magazin [September Issues](#). Magazin preporučujem za inspiraciju, edukaciju i transformaciju svesti i razmišljanja o položaju žena, moći ženskog izraza i percepcije u umetnosti i uopšte pomeranja status quo pozicije roda.

The September Issues je magazin o umetnosti, modi i kulturi, koji izlazi dva puta godišnje, i u kojem objavljaju žene i osobe drugačijeg rodnog identiteta. Od nastanka u 2016. godini, misija magazina je da moda postane feminističko pitanje, ali i da bude platforma za globalnu zajednicu umetnica koje nisu dovoljno zastupljene u međunarodnim medijima. Magazin je kampanja koja daje prostor neinhibiranoj kreativnosti, izaziva društvene norme i preispituje predstavljanje žena. Posvećen je društvenoj pravdi i negovanju umetničkog aktivizma za političku promenu.

Danijela je tokom naše komunikacije bila na putovanju sa feministkinjama iz regiona te je od njih prikupila preporuke za FemPlatz magazin.

Napisala nam je „Predlozi mojih heroina feministkinja“

Mika, feministkinja, aktivistkinja iz Banja Luke preporučuje umetnički projekat o ženskom zatvoru na Golom otoku koji fokus stavlja na prečutkivanje ženske istorije i propituje žensku traumu, transgeneracijsko nasleđe i mehanizme ponizavanja zatvorenica. Zahvaljujući ovom projektu postavljena je info tabla na mestu ženskog zatvora koje do sada nije imalo nijedno obeležje.

„Izložba u Puli je bila sjajna i preporučila bih svim zainteresovanim da više informacija pronađu na vebajtu projekta, gde će pored umetničkog sadržaja dobiti uvid i u naučne članke koji se bave ovom temom.“

[Umetnički projekat Andreje Kulunčić „Vi ste Partiju izdale onda kada je trebalo da joj pomognete“](#)

Maja, feministkinja, aktivistkinja iz Zagreba preporučuje [podcast Lene Dunham](#) -iako malo starijeg datuma, još uvek je relevantan jer iz feminističke perspektive govori o prijateljstvu, ljubavi, podršci, poslu, brizi jednih za druge.

Nela iz Centra za žene žrtve rata, feministkinja, aktivistkinja iz Zagreba preporučuje [Ženski taxi multimedijski video](#) - dvadeset sati priča, govornih portreta žena sa iskustvom silovanja, lezbofobije, trafikinga, pedofilije. Autorka je Aprilija Lužar, a Žutta je ženska umetnička, transportna, terapijska akcija koja predstavlja svedočanstva o pretrpljenom seksualnom nasilju ali i izlazima iz nasilja. Autorka je radila sa ženama iz Slovenije, Hrvatske, Bosne, Srbije, Kosova, Amerike, u periodu od 2009. do 2012. godine.

Dženeta, iz organizacije Impuls Tutin, feministkinja, aktivistkinja, preporučuje knjigu „Jefimija žena koja čeka“ autorce Minje Marđonović. Knjiga je politički putopisni roman koji feministička pitanja o položaju žena obrađuje tako da se svaka žena može identifikovati i pronaći i zajedno sa autorkom iznalaziti nove načine međusobne solidarnosti i borbe protiv patrijarhata.

Mina, feministkinja, aktivistkinja, iz Beograda preporučuje [Festival ženskog prijateljstva](#) u organizaciji Impuls Tutin – „ovaj festival za mene predstavlja oazu feminističke solidarnosti na kojoj imam prilike da se susretнем sa drugaricama feministkinjama, da upoznam nove drugarice i što je najvažnije da zajedno sa njima jačam, stvaram i kreiram nove načine borbe.“

Aprilija Lužar, multimedij-ska umetnica, slikarka, autorka Ženskog taksija, iz Slovenije preporučuje dokumentarni filmOFF program: *LAESBISCH-TV, Najbolje 1991-1993. iz Nemačke*. Film je iz 2018. godine, a režiju potpisuju Mähide Lein i Doro Etzler. Film govori o feminističkim lezbejskim akcijama i kulturi.

FEM preporuka za izložbu

- Tu mač fotografije

Piše: Čarna Nikolić

Tu mač fotografije je izložba nastala inicijativom umetnica Anastasije Kojić, Tamare Kostrevc, Čarne Nikolić, Une Laurenčić, Tanje Marjanović i istoričarke umetnosti Jelene Simić. Pošto smo doabile priliku da izlažemo u Kruševačkom pozorištu, dugo smo razmatrale kako objediniti naše radeve jednom temom, imajući u vidu da svaka od nas ima drugačiji stil, pristup, pa i žanr kojim se bavi. Nakon mnogo razmišljanja shvatamo da ipak nema potrebe za time i odlučujemo da je upravo ta različitost poenta naše celine.

Naziv Tu mač fotografije aludira na određeni višak, zasićenje u ovom umetničkom mediju dok sama izložba predstavlja ono što treba tumačiti. Pristupačnost

fotografije razvojem tehnologije omogućila je svakome sa mobilnim telefonom da stvara, i to podeli sa drugima zahvaljujući internetu. Međutim, u toj masi se gubi suština kao i kvalitet ovog medija. Ovom izložbom fotografkinje predstavljaju publici svoje viđenje suštine umetničkog stvaranja kroz različite pristupe i tehnike.

Nakon prve uspešne izložbe u Kruševačkom pozorištu, izložba putuje u Kulturni centar Ribnica u Kraljevu, a zatim u Leskovački kulturni centar, Galeriju Narodnog univerziteta Vranja i konačno u Kulturni centar „Svetozar Marković“ u Jagodini.

Izložba Tu mač fotografije bila je jedno bitno iskustvo za nas. Postoji mnogo mlađih umetnika širom Srbije i nije uvek lako doći do reči – što nam je ova izložba omogućila. Naš koncept nastao je u jeku kovid-19 pandemije i uprkos potreškoćama koje je to podrazumevalo i teškim vremenima, izložba je uspela da bude predstavljena u više gradova gde je zaslužila dobru reakciju javnosti. Zahvalne smo na prilici koja će služiti kao podstrek za dalja razmišljanja, umetnički razvoj i inspiraciju.

FemPlatz

MAGAZIN #5

ZAJEDNO ZA
AKTIVNO GRAĐANSKO
DRUŠTVO

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

Gradske
Inicijative

Rad organizacije FemPlatz je institucionalno podržan od strane
Vlade Švajcarske kroz projekat Zajedno za aktivno građansko društvo - ACT,
koji sprovode Helvetas Swiss Intercooperation i Gradske inicijative.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

316.774:305-055.2(497.11)

FEM platz magazin. 5 [Elektronski izvor] / izdanje pripremile Biljana Janjić i Kosana Beker.
- Pančevo : Udruženje građanki "FemPlatz", 2021

Dostupno i na: <http://www.femplatz.org/index.php>. - Opis zasnovan na stanju na dan 22.9.2021.
- Nasl. sa naslovnog ekrana.

ISBN 978-86-81614-18-1

a) Родна равноправност -- Србија

COBISS.SR-ID 46519305

